

שתי מערכות חוק

שלטון אחד

ממזרח לקו הירוק חיות תחת שלטון אחד שתי אוכלוסיות שונות ולהן שתי מערכות חוק שונות לחלוטין. הריבון הזמני באזור הוא המפקד הצבאי - אלוף פיקוד מרכז - מאז תפסה מדינת ישראל חזקה על השטח. הריבונות הזמנית הזו נותרה על כנה כבר קרוב לחמישים שנה.

האוכלוסייה הפלסטינית כפופה לחוק הצבאי, כלומר לצווים הצבאיים שמוציא האלוף מאז 1967 ועד היום, בנוסף לדינים ירדנים, עות'מאניים ומנדטוריים שקדמו לכיבוש האזור.

מנגד, אזרחי ישראל שהתיישבו באותו האזור ב-47 השנים האחרונות אינם כפופים למערכת החוק הצבאית. עליהם הוחלה מערכת החוק הישראלית כמעט במלואה. ולא רק עליהם - גם על יהודים זכאי חוק השבות שאינם אזרחי המדינה. בין החוקים שהוחלו על אזרחי ישראל ביהודה ושומרון ניתן למנות את חוק הבחירות לכנסת, חוק שירות בטחון, פקודת מס הכנסה, חוק מרשם האוכלוסין, חוק הביטוח הלאומי, חוק ביטוח בריאות ממלכתי, תקנות התעבורה וחוקים רבים אחרים.

החוקים הללו לא הוחלו על האוכלוסייה הפלסטינית. אמנם בהסכמי אוסלו העבירה ישראל לרשות הפלסטינית סמכויות בתחומים מסוימים, אבל בתחומים רבים וברוב השטח הפלסטינים עדיין כפופים לדין הצבאי. השליטה הכוללת על שטחי יו"ש נותרה בידי ישראל.

**”על התושבים הישראלים המתגוררים
באותם שטחים מוחלים חלקים נרחבים
מן המשפט הישראלי... התושבים
הפלסטינים המתגוררים באותם שטחים
עצמם כפופים לדין הירדני ולחקיקת
המושל הצבאי החלה עליהם.
תוצאה זו יוצרת משטר שבמסגרתו
חלות בפיסת שטח אחת מערכות
דינים שונות”.**

[בג"ץ 5666/03 עמותת קו לעובד נ' בית הדין הארצי לעבודה 2007]

אילו חוקים מנהלים את החיים?

מערכות החוק הללו מבחינות בין אדם לאדם בכל תחומי החיים, החל מביטוח לאומי או חוקי תכנון ובנייה, וכלה בהיבטים של חופש תנועה, הליך הוגן וזכויות הפרט. החוקים שונים זה מזה הן בכתובים, הן באופן אכיפתם והן בענישה עליהם, וככלל, הדינים החלים על הפלסטינים מחמירים הרבה יותר.

הפלסטינים נשפטים לפי הדין הצבאי בבתי המשפט הצבאיים, גם אם עברו עבירת תנועה או גנבו חלב מהמכולת. על היהודים, מנגד, חל הדין האזרחי והם נשפטים בבתי דין אזרחיים.

התוצאה היא מתן זכויות עודפות לאוכלוסיה אחת על פני השנייה.

הדין הצבאי

דינים ירדניים

דיני חינוך

חוק שירות ביטחון

דיני רווחה

חוק הביטוח הלאומי

חוק הכניסה לישראל

פקודת מס הכנסה

דיני משפחה

חוק פיקוח על מצרכים

הדין הפלילי הישראלי

חוק מס ערך מוסף

חוק ביטוח בריאות ממלכתי

דיני בריאות

חוק הבחירות לכנסת

פקודת התעבורה

דיני עבודה

דיני חקלאות

● ישוב פלסטיני בבקעת הירדן

● ישוב יהודי בבקעת הירדן

נער ישראלי ביו"ש נער פלסטיני ביו"ש

חשודים באותה עברה

* מתוך סך הקטינים שנמצאו אשמים
 בית המשפט רשאי להפנות לטיפול או לפטור מעונש

אין כל אפשרות אחרת למעט **הרשעה או זיכוי**

מערכות החוק השונות לא חלות רק על מבוגרים, אלא גם על קטינים. המשמעות של מכות בין נערים באזור יהודה ושומרון עשויה להיות שולית לחלוטין עבור נער אחד, בעוד עבור נער מרקע לאומי אחר, היא עלולה לעצב את שארית חייו.

אפילו אם שניהם יימצאו אשמים, הרי שאחד מהם ייהנה מחלופות הרשעה, בעוד האחר יהיה כפוף למערכת חוקים צבאיים נוקשה ומחמירה בהרבה.

עבירות תנועה

אבל לא חייבים ללכת מכות כדי לגלות את השפעתן של מערכות החוק השונות על שתי האוכלוסיות. לפעמים, מספיק לנסוע חמישה קמ"ש מעל המהירות המותרת, כדי להתוודע אליהן.

פלסטינים, למשל, נאלצים לשלם ערבות שתבטיח את הגעתם לבית משפט. לא שילמו את הקנס? שוטר יכול לפסול את רישיונם ואפילו להחרים את רכבם. ישראלים לא נדרשים לתשלום הזה, והשוני בטיפול בעבירות תנועה ממשיך בכל שדירות האכיפה, השיפוט והענישה.

**אין מספרי טלפון לבירור פרטים
על דו"ח התנועה**

**חייבים בהפקדת ערבות כספית להבטחת
התייצבותם במשפט**

אין אפשרות לברר פרטים לגבי ההליך המשפטי

המשפט בבית משפט צבאי

**פרטי המשפט לא מעודכנים במערכת
הממוחשבת, לכן לא ניתן לאתר את פסק
הדין ולשלם את הקנס**

**שוטר שולל רישיונות או מחרים את
הרכב אם הקנס לא שולם**

**יש מספרי טלפון לבירור פרטים
על דו"ח התנועה**

**לרוב משלמים את הקנס או
מערערים לבית המשפט**

המשפט בבית משפט לתעבורה

**"הערבים המקומיים נשפטים בבית
המשפט הצבאי, ופסקי דין שמקבלים
שם הם מהחמורים שקיימים,
הרבה יותר מאשר מקבלים בארץ"**

[ראש אגף תנועה במחוז ש"י]

אלפי פלסטינים מורשעים שלא בפניהם

תכנון ובניה

צו תכנון ערים מס' 418 שחוקק המפקד הצבאי קובע:

השוני בין מערכות החוק בולט גם בתחומים אחרים של החיים. דוגמא לכך היא חוקי התכנון והבניה, שבהם יש שונות של ממש בין ייצוג האינטרסים של ישראלים לזה של פלסטינים, החל מרמת הפרט והמשפחה, וכלה ברמת הכפר, היישוב והעיר.

מועצת התכנון העליונה

אין ייצוג לתושבים הפלסטינים

אין לפלסטינים כל יכולת השפעה על תוכניות המתאר לישוביהם.

אין תוכניות מתאר, אין היתרי בנייה

ועדות תכנון מיוחדות

כולל נציגי רשויות מקומיות יהודיות ביו"ש

המתנחלים שותפים להליכי התכנון הנוגעים להם. ההתנחלויות מנפיקות רשיונות בנייה ומפקחות על הבנייה בעצמן.

בנייה נרחבת

אכיפה

שיגרה של צווי הריסה מבורות מים ומבני שירותים זעירים, ועד לחדרים ובתים.

אחוזי אכיפה נמוכים, גם לא כשנבנו מבני קבע למגורים.

2,445

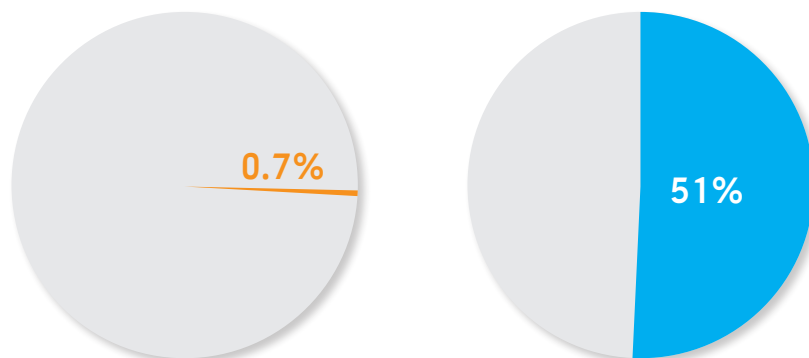
מבנים פלסטינים נהרסו מ-1987 ועד 2013
(20% מתוך כלל הבניה הבלתי חוקית)

524

מבנים בהתנחלויות נהרסו מ-1987 ועד 2013
(8% מתוך כלל הבניה הבלתי חוקית)

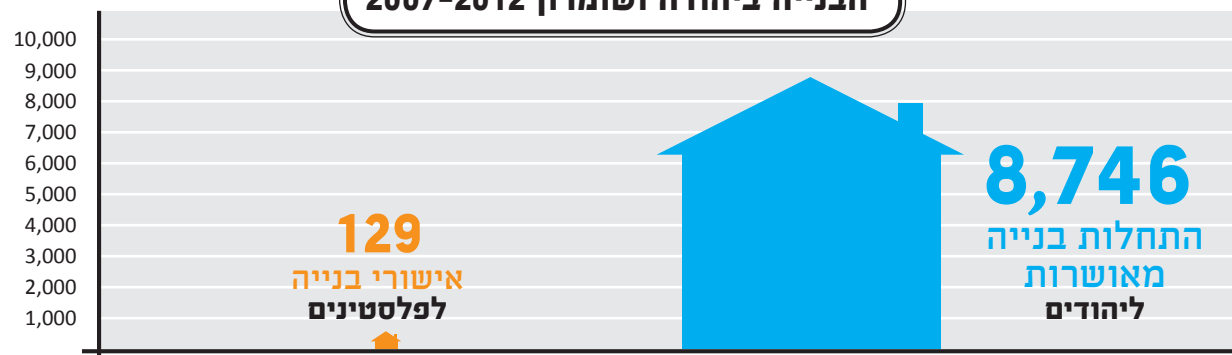
הקצאת אדמות מדינה 1967-2013

0.7% לשימוש
האוכלוסיה הפלסטינית

51% לשימוש
ההתנחלויות

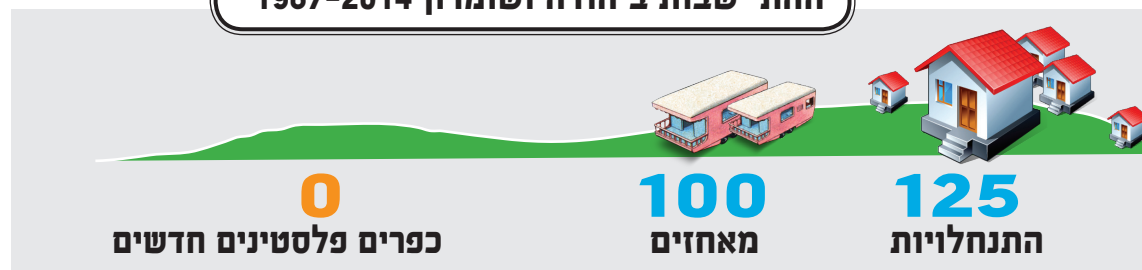
הבנייה ביהודה ושומרון 2007-2012

129
אישורי בנייה
לפלסטינים

8,746
התחלות בנייה
מאושרות
ליהודים

ההתיישבות ביהודה ושומרון 1967-2014

0
כפרים פלסטינים חדשים

100
מאחזים

125
התנחלויות

כחלק ממערכות החוק הנפרדות מקיימת ישראל גם מדיניות הגירה כפולה. ישראלים חופשיים לעבור ולהתגורר באזור ללא הגבלה ואף מתומרצים לעשות זאת. לעומת זאת, פלסטינים המבקשים לעבור לגור באותו האזור חייבים לקבל היתרים מהצבא - היתרים הניתנים רק במקרים חריגים. אפילו בני ובנות זוג זרים של פלסטינים אינם יכולים להתאחד עמם ברוב המקרים, והפלסטינים נאלצים לעזוב את האזור על מנת לקיים חיי משפחה נורמליים.

כתוצאה ממדיניות זו, קבוצת אוכלוסיה אחת גדלה בהתמדה, תוך שימוש הולך ומתרחב בקרקעות ליישובים חדשים, לחקלאות ולתעשייה, בעוד האוכלוסיה השניה סובלת מהגירה שלילית, מצמצום המרחב הפיסי ומפגיעה מתמשכת ביכולתה לגדול ולהתפתח.

מ-1967 עד 2014:

+350,000

מתנחלים התווספו

-130,000

פלסטינים נגרעו
ממרשם האוכלוסין

מה מטרת מערכת החוק הכפולה? על איזה בסיס משפטי וערכי היא נשענת? והאם יש ברירה אחרת?

משפטניות האגודה לזכויות האזרח ישמחו להיפגש אתך על מנת לדון בתמונת המצב שתוארה כאן ולבחון אותה ביחד.

צרו איתנו קשר

תודה.